

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

תוכן

א. ופירות נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט אם לערלה ערלה ואם לרבעי רבעי 1
ב. אין נטעין ... ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה ... ואם נטע ... יעקור ...
שתי שבתות צריך שתי שבתות ושלשים יום ... שלשים יום בשנה חשובין שנה 2.....

דף י.

א. ופירות נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט אם לערלה ערלה ואם לרבעי רבעי

עין מאכל בשנה הרביעית להינטעו, על אף שאינו ערלה אינו נאכל כשאר פירות אלא הרי הוא "נטע רבעי" בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מעלים את פירות "נטע רבעי" לירושלים ואוכלים אותם שם כפירות מעשר שני. ואם הדרך היתה רחוקה, וקשה היה להביא את הפירות עצמם לירושלים, היו פודים אותם בכסף, כלומר, היו מעבירים את הקדושה שחלה על הפירות לכסף והפירות היו יורדים מקדושתם, נעשים חולין ומותרים באכילה בכל מקום. את הכסף היו מעלים לירושלים, קונים בו דברי מאכל ואוכלים אותם שם.

בזמן הזה, מחללים את הפירות על מטבע, והפירות מותרים באכילה בכל מקום. דיני חילול פירות "נטע רבעי" שווים לדיני חילול "מעשר שני".

וכבר התבאר לעיל דף ב. שהנוטע עין מאכל¹, בארץ ישראל² ואפילו העובר כוכבים שנטע, בין לעצמו בין לישראל מונה לו הישראל שלש שנים מעת נטיעתו ומשנטע כל הפירות שעושה אותו אילן בתוך ג' שנים אסורין באכילה לעולם³.

¹ ואילן סרק אין בו ערלה אם לא שרוב בני המקום משמרים את פירותיו ואם מחצה משמרים ומחצה אינם משמרים תלוי בדעתו (ירושלמי פ"א ה"א לפירוש הגר"א)

² שנאמר וכי תבואו אל הארץ (רמב"ם שם) וועיין בערוך השולחן שם סעי' ט שבחז"ל אינו לוקה

³ היינו אף אחר שעברו ג' שנים שכיון שחנמו בתוך ג' שנים נאסרו לעולם ואין להם פדיון (ש"ך שם ס"ק א)

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

ובאתר בתשרי⁴ ראש השנה ואינו מונה מראש השנה לראש השנה אלא ל' יום בשנה חשובין שנה, והוא שתקלוט הנטיעה כלומר שתשתרש באדמה קודם שלשים יום, וכמה הוא סתם הקליטה לכל האילנות שתי שבתות.

הא כיצד⁵ נטע קודם ט"ז באב, שנשאר עדיין מ"ד יום עד ר"ח תשרי, כיון שהגיע ר"ח תשרי עלתה לה שנה ומונה עוד שתי שנים. שהרי השריש ולאחר מכן עברו שלשים יום החשובים שנה וא"כ נותרו לו רק שנתיים.

ואם נטע ביום ט"ז, ומיום ט"ז ואילך, מונה מראש חדש תשרי הבא ג' שנים שלמים.

ולאחר ר"ח תשרי של שנה רביעית, כל הפירות שיחנטו בו קודם ט"ו בשבט יש להם גם כן דין ערלה, אע"פ שגמרים אח"כ. והנחנטים בו מט"ו בשבט של שנה רביעית עד ט"ו בשבט של שנה חמישית, נקראים רבעי. ולאחר ט"ו בשבט של שנה חמישית הם חולין גמורים.

ב. אין נוטעין ... ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה ... ואם נטע ... יעקור ... שתי שבתות צריך שתי שבתות ושלשים יום ... שלשים יום בשנה חשובין שנה

על אף שבזמן הזה אין דין תוספת שביעית⁶ אך בזמן הזה אין נוטעין אילנות ואין מרכיבין ואין מבריכין ערב שביעית אלא כדי שתקלוט הנטיעה ותשהה אחר הקליטה ל' יום קודם ר"ה של שביעית, וסתם קליטה שתי שבתות, ודבר זה אסור לעולם מפני מראית העין שמא יאמר הרואה בשביעית נטעו⁷,

⁴ רמב"ם ודרך אמונה הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ט הלכה ה

⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד סי' רצד ד

⁶ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ג הלכה יא

⁷ בגמ' גיטין נג: אמרי' הנוטע בשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקור ויש ע"ז ב' מעמים בגמ' מעם א' דנחשדו ישראל על השביעית ואם יאמרו ששוגג מותר היישי' שיטע במזיד ויאמר שוגג הייתי ולכן קנסוהו דגם בשוגג יעקור ועוד מעם מפני שישראל מונין שני ערלה לשביעית לפי שצריכין למנות שנות הנטיעה לערלה ולרבעי כשיוצא מאיסור ערלה ומחללין אותו ברביעית והרואה מונה השנים למפרע ויודע שנטיעה בשביעית ויבוא להתיר נטיעה בשביעית, לכן אמרו חכמים שגם בשוגג יעקור, ואיתא בירושלמי שביעית (פ"ב ה"ד תרומות פ"ד ה"א שבת פ"ג ה"א) שלוש נ"מ בין הטעמים א' אם מת אם קנסו בנו שיעקור דלטעם חשד י"ל דבכנו לא קנסו אבל לטעם מונין אין נ"מ בינו לבין בנו, ב' כשנטע פחות ממ"ד יום לפני שביעית דמונין שני ערלה משביעית כמבואר בפ"ט ממע"ש ה"ט דלטעם חשד אין כאן שהרי לא נטע בשביעית אבל מעם מונין יש כאן. ג' כשנטע מ"ד יום לפני סוף שביעית דמונין משנה שמינית דלטעם מונין ליכא אבל מעם חשד איכא ודעת הרמב"ם דקי"ל כב' הטעמים לחומרא ולכן פסק פ"א ה"ב לענין שביעית כטעם חשד וכאן פסק לענין ערב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

שהרי מונים שנות הנטיעה של אילן זה לערלה ולרבעי כשיוצא מאיסור ערלה ומחללין אותו ברביעית, והרואה מונה השנים למפרע ויודע שנטעה בשביעית, ויבואו להתיר נטיעה בשביעית.

נמצאת אומר שהנוטע או המבריך או המרכיב ערב שביעית קודם ר"ה במ"ד יום יקיים, פחות מכך יעקור, ואם לא עקר הפירות מותרין, ואם מת קודם שיעקור מחייבין את היורש לעקור. וי"א⁸ שבזמן הזה מותר עד ראש השנה לנטוע.

כל דבר שאין נוהג בו ערלה כגון אילן סרק נוטעין גם בזמן הזה עד ר"ה וכן זורעין עד ר"ה בזה"ז שאין ערלה בזרעים.

⁸ שביעית כטעם מונין להומרא ואסור גם בזה"ז משום מונין וכ"ד הריטב"א ועיין חזו"א שביעית סי' י"ז סקב"ב כ"ג כ"ה וכ"כ רש"ם ופה"ש ועי' רמב"ן ר"ה ט' ב' שבי' ג"כ דמ"ד חשד אית לי' נמי טעם מונין. דעת תוס' והר"ן דבזה"ז מותר לנטוע עד ר"ה דלא קי"ל כטעם מונין